ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Παιδαγωγική προσέγγιση των κινητικών - πολλαπλών αναπηριών

Γιάννης Μπουσδούνης

Πληθυσμός

Οι μαθητές με κινητική αναπηρία αποτελούν έναν ιδιαίτερα σύνθετο και ετερογενή πληθυσμό. Υπάρχουν πολύ μεγάλες διαφορές ως προς:

- το είδος της κίνησης
- το βαθμό δυσκολίας της κίνησης
- τη δυνατότητα επικοινωνίας (προφορικής και γραπτής)
- τις συνοδές δυσκολίες (νοητική αναπηρία, αυτισμός, προβλήματα λόγου, διάσπαση προσοχής, επιληπτικές κρίσεις κλπ).

Αιτίες κινητικής αναπηρίας

Οι παθήσεις που προκαλούν κινητική αναπηρία άλλοτε είναι εμφανείς με τη γέννηση και άλλοτε αναπτύσσονται αργότερα.

- Συγγενείς παθήσεις
- Κληρονομικές παθήσεις
- Μεταβολικά νοσήματα
- Έλλειψη μελών ή τμημάτων αυτών
- Υποπλασίες και ατροφίες μελών
- Πολυομυελίτιδα
- Δισχιδής ράχη
- Διάφορα σύνδρομα με εκδηλώσεις και από το κινητικό σύστημα
- Νευρομυϊκές παθήσεις

- Και κυρίως

- Εγκεφαλική παράλυση
- Κακώσεις (Μετατραυματικές, κρανιοεγκεφαλικές, νωτιαίου μυελού) - κατάγματα

Εγκεφαλική Παράλυση

Είναι πάθηση του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος (ΚΝΣ: εγκέφαλος, νωτιαίος μυελός) και προέρχεται από μη εξελισσόμενη βλάβη αυτών.

Εκφράζεται ως διαταραχή της στάσης και της κίνησης με συχνά και ποικίλα συνοδά νευροαναπτυξιακά προβλήματα και σε πολλές περιπτώσεις, αλλά όχι πάντα, συνοδεύεται από νοητική αναπηρία.

Επιδημιολογία

Η Εγκεφαλική Παράλυση εκδηλώνεται με συχνότητα 1,0 - 2,5/1000 παιδιά που γεννιούνται ζωντανά. Έτσι, υπολογίζεται ότι στην Ελλάδα περίπου 10.000 άτομα πάσχουν από Εγκεφαλική Παράλυση, ενώ γεννιούνται 300 πάσχοντα παιδιά το χρόνο.

Αιτιολογία της εγκεφαλικής παράλυσης

Τα αίτια της Εγκεφαλικής Παράλυσης ταξινομούνται ανάλογα με την περίοδο της βλάβης:

- Αίτια κατά την κύηση
- Αίτια κατά τον τοκετό
- Αίτια μετά τον τοκετό

- Αίτια κατά την κύηση:

1. Συγγενείς λοιμώξεις (έρπης, τοξοπλάσμωση, ερυθρά, κυτταρομεγαλοϊός, σύφιλη κ.ά.)
2. Συγγενείς ανωμαλίες του ΚΝΣ (αγενεσία μεσολοβίου, σύνδρομο Dandy-Walker, συγγενής υδροκέφαλος κ.ά.).
3. Χρωμοσωμικές ανωμαλίες

Υπολογίζεται ότι το 75% των περιστατικών εγκεφαλικής παράλυσης οφείλεται σε βλάβη του κεντρικού νευρικού συστήματος κατά την ενδομήτριο ζωή.

- Αίτια κατά τον τοκετό:

Περιγεννητική ασφυξία, ανοξαιμία του εγκεφάλου κλπ. (Η ανοξαιμία κατά τον τοκετό είναι η συχνότερη αιτία).

Τα πρόωρα παιδιά έχουν αυξημένες πιθανότητες να εμφανίσουν Εγκεφαλική Παράλυση.

Υπολογίζεται ότι το 5% των περιστατικών εγκεφαλικής παράλυσης οφείλεται σε βλάβη του κεντρικού νευρικού συστήματος κατά τον τοκετό.

- Αίτια μετά τον τοκετό, και μέχρι την ωρίμανση του ΚΝΣ (2-3 ετών):

Πυρηνικός ίκτερος των νεογνών
Μηνιγγίτιδα
Εγκεφαλίτιδα
Κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις κλπ.

Υπολογίζεται ότι το 15% των περιστατικών εγκεφαλικής παράλυσης οφείλεται σε βλάβη του κεντρικού νευρικού συστήματος κατά την περίοδο 0-3 ετών.

Μορφές της εγκεφαλικής παράλυσης

Ανάλογα με τη διαταραχή του μυϊκού τόνου

- Σπαστική μορφή
- Αθετωσική μορφή
- Αταξική μορφή
- Δυσκαμπτική μορφή
- Υποτονική μορφή
- Μεικτές Μορφές

Σπαστική μορφή:

Γενικευμένη αύξηση του μυϊκού τόνου, διαταραχή του ελέγχου εκούσιων κινήσεων, όπου μία ομάδα μυών υπερτερεί σε δράση έναντι δεύτερης ανταγωνίστριας ομάδας (Συχνότητα 65%)

Αθετωσική μορφή:

Τα κλινικά της σημεία είναι η αναστολή του ελέγχου των εκούσιων κινήσεων, η εμφάνιση ανεξέλεγκτων κινήσεων και οι στάσεις άκρων με συχνή εναλλαγή, χωρίς τη θέληση του ασθενούς (Συχνότητα 20%)

Αταξική μορφή: Τα κλινικά της σημεία αφορούν κυρίως διαταραχή της ισορροπίας. Στις βαριές περιπτώσεις ο ασθενής αδυνατεί να ορθοστατήσει και να βαδίσει. (Συχνότητα 5%)

Δυσκαμπτική μορφή: Η βλάβη του ΚΝΣ είναι διάχυτη και έχουμε έντονη σπαστικότητα σε όλα σχεδόν τα μέλη. (Συχνότητα 5%)

Υποτονική μορφή: Γενικευμένη ελάττωση μυϊκού τόνου και χαλαρές αρθρώσεις (Συχνότητα 5%)

Μεικτές Μορφές.

Ανάλογα με την ανατομική κατανομή

- Τετραπληγία : Όταν πάσχουν 2 άνω άκρα + 2 κάτω άκρα.
- Ημιπληγία : Όταν πάσχουν 1 άνω άκρο + 1 κάτω άκρο, ομοπλεύρως.
- Παραπληγία : Όταν πάσχουν τα 2 κάτω άκρα.
- Μονοπληγία : Όταν πάσχει μόνο 1 άκρο, είτε άνω είτε κάτω. Είναι σπάνια.
- Διπληγία : Όταν πάσχουν και τα τέσσερα άκρα, αλλά τα δύο κάτω περισσότερο από τα άνω. Είναι σπάνια.

Πλαίσιο Υποστήριξης

Ανεξάρτητα από τις αιτίες και, γενικότερα, τα χαρακτηριστικά της κινητικής αναπηρίας, απαιτείται ένα οργανωμένο θεραπευτικό και εκπαιδευτικό ομαδικό πλαίσιο, όπου θα καταβληθεί προσπάθεια περιορισμού των ελλειμμάτων (κινητικών, λειτουργικών, γνωστικών, επικοινωνιακών) από εξειδικευμένους επιστήμονες.

- Ομάδα αποκατάστασης: Είναι αυτή που θα καθορίσει τους στόχους που θα διέπουν το θεραπευτικό πλαίσιο.
- Εκπαιδευτικός: Ο ρόλος του είναι πολύ σημαντικός, γιατί αυτός θα πρέπει να βοηθήσει το παιδί με κινητική αναπηρία να ενταχθεί ισότιμα στην κοινωνία.
- Οικογένεια: Η οικογένεια πρέπει να γνωρίζει την πραγματικότητα και να καθοδηγείται από τους ειδικούς στη συνέχιση του αποκαταστασιακού και του εκπαιδευτικού προγράμματος στην καθημερινή ζωή.

Υποδομές και εργονομικές παρεμβάσεις προσπελασιμότητας

Παρεμβάσεις εκτός της τάξης

- Ράμπα με κλίση περίπου 5%, ανελκυστήρας ή αναβατόριο
- Χειρολαβές και μπάρες στήριξης σε διαδρόμους και σκάλες
- Σκαλοπάτια με ειδική αντιολισθητική ταινία
- Ειδικά διαμορφωμένο δάπεδο στο προαύλιο και παγκάκια
- Κατάλληλα διαμορφωμένη τουαλέτα
- Πάγκος κυλικείου, κάδοι απορριμμάτων, πόμολα σε κατάλληλο ύψος

Παρεμβάσεις εντός της τάξης

- Πόρτα με μεγάλο άνοιγμα
- Επαρκής χώρος μεταξύ των θρανίων
- Αντιολισθητικό δάπεδο
- Πίνακας, διακόπτες, κρεμάστρες σε κατάλληλο ύψος
- Ειδικό τραπέζι-θρανίο και κάθισμα
- Θέση του μαθητή για οπτική επαφή
- Προσαρμογές ώστε τα υλικά, τα βιβλία και τα εργαλεία γραφής να σταθεροποιούνται
- Τοποθέτηση υλικών ανάμεσα στις σελίδες, για ευχερή διαχωρισμό τους (κομμάτια σφουγγαριού,velcro, μεγάλοι συνδετήρες κλπ.)

Προσβασιμότητα

- Γενικός οικοδομικός κανονισμός, άρθρο 28
  http://teeserver.tee.gr/online/afieromata/2000/2122/index.shtml
- «Σχεδιάζοντας για όλους»
  http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=380
- Σχεδιαστικός Οδηγός Προσβασιμότητας
  http://www.pasipka.gr/appdata/documents/οδηγοσ%20προσβασιμοτητασ.pdf
- Κτιριακές υποδομές – εξοπλισμοί σχολείων
  http://www.ktyp.gr/el/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AD%CF%82/%CE%B5%CE%BE%CE%BF%CF%80%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF-%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD

Εκπαιδευτική παρέμβαση

Βασικές Αρχές

- Διαφοροποίηση της διδασκαλίας
- Εξατομικευμένο πρόγραμμα
- Συνεργασία - συμμετοχή Διευθυντή και Συλλόγου Διδασκόντων
- Διεπιστημονική συνεργασία
- Συνεργασία με την οικογένεια

Χαρακτηριστικά παιδιού με εγκεφαλική παράλυση που επηρεάζουν την εκπαίδευσή του

- Νοητικό δυναμικό, το οποίο ποικίλει
- Προβλήματα λόγου και ομιλίας
- Ελλειμματική προσοχή και υπερκινητικότητα
- Αργοί ρυθμοί ανταπόκρισης
- Διαταραχές αισθητηριακής διαδικασίας
- Μειωμένη αυτοεκτίμηση - έλλειψη αυτοπεποίθησης
- Μειωμένες εμπειρίες
- Φτωχές κοινωνικές δεξιότητες
- Πιθανές συναισθηματικές μεταπτώσεις
- Εκδηλώσεις άγχους
- Δυσκολίες στη σύναψη διαπροσωπικών σχέσεων

Εμφανίζουν δυσκολίες σε:

- Χωρικο-χρονικό προσανατολισμό
- Αντιληπτική ικανότητα
- Αναγνώριση σχήματος, μεγέθους
- Μνημονικές διαδικασίες
- Επεξεργασία πληροφοριών
- Μετάβαση απ' τη μια δραστηριότητα στην άλλη
- Αφηρημένη σκέψη
- Συμβολική χρήση αντικειμένων
- Ταξινόμηση / κατηγοριοποίηση
- Αισθητικο-κινητική ικανότητα
- Οπτικο-κινητικό συντονισμό
- Αδρή / λεπτή κινητικότητα

Εκπαιδευτική Αξιολόγηση
(έμφαση στις δυνατότητες και όχι στις αδυναμίες)

Αξιολογούμε:

- Σχολική ετοιμότητα (επικοινωνία, κινητικότητα, προγλωσσικές και προμαθηματικές έννοιες)
- Συναισθηματική οργάνωση
- Σχολικές δεξιότητες (ανάγνωση, γραφή, μαθηματικά)
- Κοινωνική προσαρμογή (αυτονομία, συμπεριφορά, προσαρμογή στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον)

Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα

- Πρέπει να προσαρμόζεται στο κιναισθητικό και γνωστικό στάδιο ανάπτυξης, χρησιμοποιώντας τα δεδομένα αξιόπιστης αξιολόγησης.
- Σέβεται και προσαρμόζεται στο μαθησιακό ύφος και στο ρυθμό εργασίας του μαθητή.
- Χρησιμοποιούνται μικρά βήματα επίτευξης των στόχων, η κατάκτηση των οποίων ενισχύει τα εσωτερικά κίνητρα.
- Η διάρκεια της προτεινόμενης δραστηριότητας καθορίζεται από τη διάρκεια προσοχής του μαθητή.

- Στηρίζεται σε προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες.
- Ενισχύει την αλληλεπίδραση των μαθητών μεταξύ τους.
- Είναι ευέλικτο.
- Εκτελείται με πλήρη δέσμευση και ιδιαίτερη προσοχή.
- Παρακολουθείται η πρόοδος και παρέχεται άμεση ανατροφοδότηση.

Σχεδιασμός Εξατομικευμένου Προγράμματος

Περιλαμβάνει:

- Αρχική αξιολόγηση
- Επιλογή διδακτικών στόχων (ρεαλιστικοί)
- Προσαρμογές (στο αναλυτικό πρόγραμμα, το εποπτικό υλικό, τη θέση και το κάθισμα του μαθητή, τα υλικά και μέσα γραφής)
- Χρήση βιωματικών μεθόδων διδασκαλίας
- Διαμορφωτική αξιολόγηση -καταγραφή της προόδου (ανατροφοδότηση)
- Τελική αξιολόγηση

Γενικές οδηγίες για τη διδασκαλία

- Εύλογες προσαρμογές στο μαθησιακό περιβάλλον
- Πολυαισθητηριακή προσέγγιση
- Ευκαιρίες συνεργατικής μάθησης
- Ανάλυση έργου (κατάτμηση δραστηριότητας σε μικρά βήματα) και φθίνουσα καθοδήγηση
- Σεβασμός στον προσωπικό ρυθμό μάθησης (περισσότερος χρόνος, συχνά διαλείμματα)
- Έμφαση στις δεξιότητες που προάγουν την αυτονομία και την κοινωνική συμμετοχή
- Πλούσιο εποπτικό υλικό

- Βιωματική διδασκαλία και πραξιακή μάθηση
- Οργανωμένες εκπαιδευτικές δράσεις, όπως:

  α) Έξω από το χώρο του σχολείου με επισκέψεις σε θέατρα, μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, σχολεία, επαγγελματικούς χώρους κ.ά.

  β) Μέσα στο χώρο του σχολείου με προγράμματα αυτοφροντίδας, μαγειρικής, αγωγής υγείας, περιβαλλοντικής αγωγής, βιβλιοθήκης, θεατρικού παιχνιδιού κ.ά.

  γ) Δράσεις για την προσβασιμότητα στην κοινότητα/γειτονιά
- Αξιοποίηση συστημάτων εναλλακτικής επικοινωνίας και υποστηρικτικής τεχνολογίας
- Ποικίλες μορφές αξιολόγησης
- Τήρηση ατομικού φακέλου

- Απλοποίηση οδηγιών
- Αυτοκαθοδήγηση (με φωναχτή επανάληψη οδηγιών)
- Συνεχής οπτική επαφή
- Διαφορική προσοχή
- Ενημέρωση για τους μαθησιακούς στόχους
- Σταθερός χρόνος έναρξης και λήξης δραστηριότητας για όλους τους μαθητές
- Αντιμετώπιση του αμαξιδίου ως μέσο υποστηρικτικής μάθησης και όχι ως περιορισμό
- Επιβράβευση ή επίπληξη σε συγκεκριμένη συμπεριφορά

Προσαρμογές και Δραστηριότητες για τη γραφή

Προσαρμογές για τη σύλληψη μολυβιού

- Αν γλιστράει, τοποθετούμε στην περιοχή σύλληψης αφρώδες υλικό.
- Τοποθετούμε κατάλληλη λαβή, που καθορίζει την περιοχή σύλληψης.
- Χρησιμοποιούμε χοντρό μολύβι, μαρκαδόρο, ξυλομπογιά.
- Χρησιμοποιούμε μολύβι ή ξυλομπογιά μικρού μήκους.

Δραστηριότητες για βελτίωση λεπτής κινητικότητας

- Να εξασκεί τη «γραφή» στον αέρα
- Να γράφει γράμματα σε πιάτο με άμμο, ρύζι κλπ
- Να σχεδιάζει διαγώνιες γραμμές και γωνίες σε τετράγωνο
- Να ακολουθεί με το μολύβι την πορεία λαβύρινθων για να φτάσει στο στόχο
- Να τσαλακώνει πρώτα με τα χέρια του το χαρτί που θέλει να πετάξει
- Να παίζει επιτραπέζια που απαιτούν ρίψη ζαριού
- Να ζωγραφίζει σε καβαλέτο (βελτιώνει τον καρπό που βρίσκεται σε κάμψη)

- Να παίζει παιχνίδια που απαιτούν το μοίρασμα καρτών (monopoly, τόμπολα ζώων κλπ)
- Να ζωγραφίζει χρησιμοποιώντας Stencil
- Να γυρίζει κέρματα χρησιμοποιώντας τον αντίχειρα, τον δείκτη και τον μέσο
- Να βάζει συνδετήρα στα χαρτιά πριν τα παραδώσει
- Να πλάθει πλαστελίνη με τα χέρια του και να προσπαθεί να βρει μικρά αντικείμενα κρυμμένα μέσα σ' αυτή (προσοχή μην καταπιεί κάποιο απ' αυτά)

Προσαρμογές για βελτίωση γραφοκινητικής ικανότητας

- Στερέωση τετραδίων ή φυλλαδίων στο τραπέζι εργασίας
- Χρήση ειδικού χαρτιού ή τετραδίου (αγορά ή κατασκευή) όπου κάθε σειρά ορίζεται από τρεις γραμμές. Η ενδιάμεση λειτουργεί ως οδηγός για το ύψος των γραμμάτων και δεν μοιάζει με τις άλλες. Η κάτω γραμμή μπορεί να είναι καφέ, όπως το έδαφος για να ακουμπά το γράμμα, η πάνω μπλε, όπως ο ουρανός και η μεσαία διακεκομμένη κίτρινη, όπως ο ήλιος.

Ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων

- Δραστηριότητες ακρόασης (ιστορίες, συζητήσεις) και ενεργή συμμετοχή σ' αυτές (ανάκληση)
- Χρήση κατάλληλου λεξιλογίου
- Ευκαιρίες προφορικής έκφρασης με ανοιχτές ερωτήσεις, παροχή επιλογών και χρόνου (δεν «προτρέχουμε» την απάντηση του παιδιού)
- Να ακούει τις δικές του παραγωγές (πειραματισμός και αυτοδιόρθωση)

Ανάπτυξη ετοιμότητας για Ανάγνωση

- Καλλιέργεια λεξιλογίου με:
  - εικονογράφηση
  - δραματοποίηση
  - αφήγηση ιστοριών
  - κουκλοθέατρο
  - τραγούδια
  - λεκτικά παιχνίδια
  - σχολική βιβλιοθήκη

- Ανάπτυξη αντιληπτικών ικανοτήτων με:

  - αναγνώριση αντικειμένων ή εικόνων
  - εντοπισμό διαφορών
  - διάκριση και ταύτιση μορφών
  - παιχνίδια οπτικής μνήμης
  - εκτέλεση απλών και σύνθετων προφορικών εντολών

- Φωνολογική επίγνωση:
  - ανάλυση πρότασης σε λέξεις, λέξης σε συλλαβές, συλλαβής σε φωνήματα
  - σύνθεση φωνημάτων σε συλλαβή, συλλαβών σε λέξη
  - αναγνώριση πρώτου ή τελευταίου φωνήματος
  - παιχνίδια για εύρεση λέξεων που αρχίζουν από συγκεκριμένο φώνημα ή συλλαβή

- Αναγνωστικό υλικό:
  - επιγραφές, κάρτες, προσκλήσεις διαφημιστικά φυλλάδια, λογαριασμοί, περιοδικά
  - ημερολόγιο τάξης
  - κάρτες με τα ονόματα των παιδιών
  - ετικέτες τοποθετημένες σε αντικείμενα

Ανάπτυξη ετοιμότητας για Μαθηματικά

- Βιωματική διδασκαλία
- Πλούσιο εποπτικό υλικό
- Δραστηριότητες προσανατολισμού στο χώρο
- Δραστηριότητες αντιστοίχισης, ταξινόμησης, σειροθέτησης, σύγκρισης, ταύτισης
- Χρήση λογισμικών

Υποστηρικτική τεχνολογία

Με τη χρήση εναλλακτικών μεθόδων, όπως η Εναλλακτική και Επαυξητική Επικοινωνία (Alternative and Augmentative Communication ή αλλιώς AAC) και εκμεταλλευόμενοι την ψηφιακή τεχνολογία μπορούμε να βοηθήσουμε τα παιδιά με κινητική αναπηρία να ξεπεράσουν το εμπόδιο της επικοινωνίας και να αποκτήσουν πρόσβαση στο γραμματισμό.

Το υποστηρικτικό υλικό και η τεχνολογία που θα χρησιμοποιηθεί πρέπει να συμφωνούν με το επίπεδο λειτουργικότητας του μαθητή.

Συστήματα Επικοινωνίας

- Συστήματα επικοινωνίας με ή χωρίς βοήθεια: PECS, BLISS, MAKATON
- Συσκευές χαμηλής τεχνολογίας και πίνακες δυναμικής επικοινωνίας
- Ειδικά λογισμικά όπως το The Grid 2
- Λογισμικά γραφής, ανάγνωσης, μεγέθυνσης οθόνης, πρόβλεψης λέξεων
- Ηχογραφημένη και συνθετική ομιλία

Τεχνικές λύσεις πρόσβασης σε Η/Υ

- Διεπαφές ελέγχου: διακόπτες, χειριστήρια (joysticks), σφαιρικό ποντίκι (trackball)
- Εναλλακτικά πληκτρολόγια (μεγαλύτερα πλήκτρα, πληκτρολόγια οθόνης)
- Ειδικά πλέγματα πληκτρολογίου
- Εξομοιωτές ποντικιού και λύσεις ενεργοποίησης με την κίνηση των ματιών ή του κεφαλιού
- Οθόνες αφής, δείκτες κεφαλής, ράβδοι στόματος
- Tablets, smartphones

OPTIMA

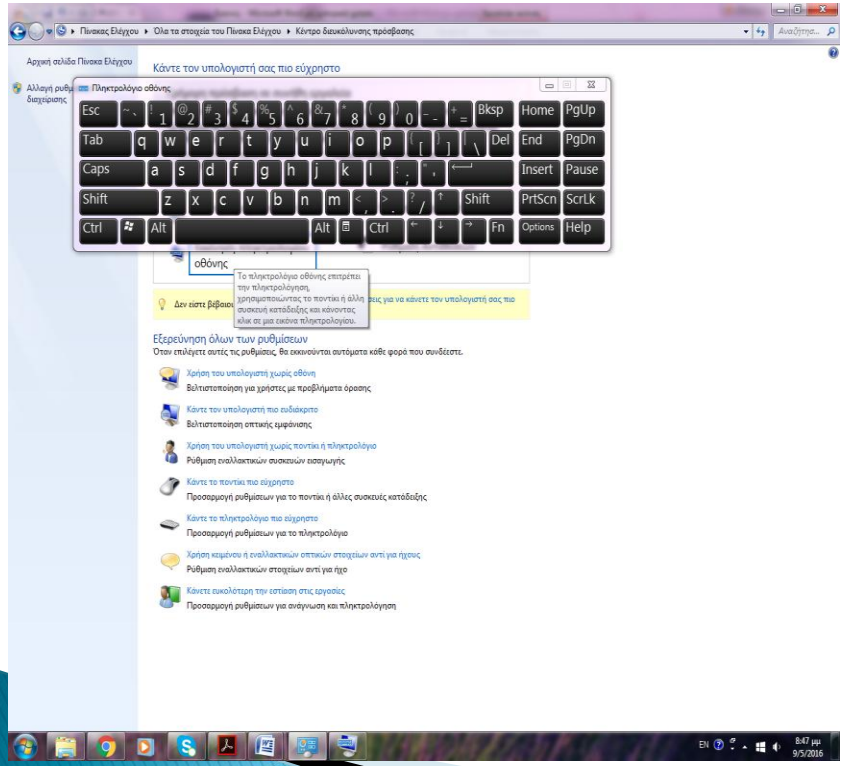
Κάντε τον υπολογιστή σας πιο εύχρηστο
Εξερεύνηση όλων των ρυθμίσεων
Όταν επιλέγετε αυτές τις ρυθμίσεις, θα εκκινούνται αυτόματα κάθε φορά που συνδέεστε.
Χρήση του υπολογιστή χωρίς οθόνη
Βελτιστοποίηση για χρήστες με προβλήματα όρασης
Κάντε τον υπολογιστή πιο ευδιάκριτο
Βελτιστοποίηση οπτικής εμφάνισης
Χρήση του υπολογιστή χωρίς ποντίκι ή πληκτρολόγιο
Ρύθμιση εναλλακτικών συσκευών εισαγωγής
Κάντε το ποντίκι πιο εύχρηστο
Προσαρμογή ρυθμίσεων για το ποντίκι ή άλλες συσκευές κατάδειξης
Κάντε το πληκτρολόγιο πιο εύχρηστο
Προσαρμογή ρυθμίσεων για το πληκτρολόγιο
Χρήση κειμένου ή εναλλακτικών οπτικών στοιχείων αντί για ήχους
Ρύθμιση εναλλακτικών στοιχείων αντί για ήχο
Κάντε ευκολότερη την εστίαση στις εργασίες
Προσαρμογή ρυθμίσεων για αναγνωση και πληκτρολόγηση

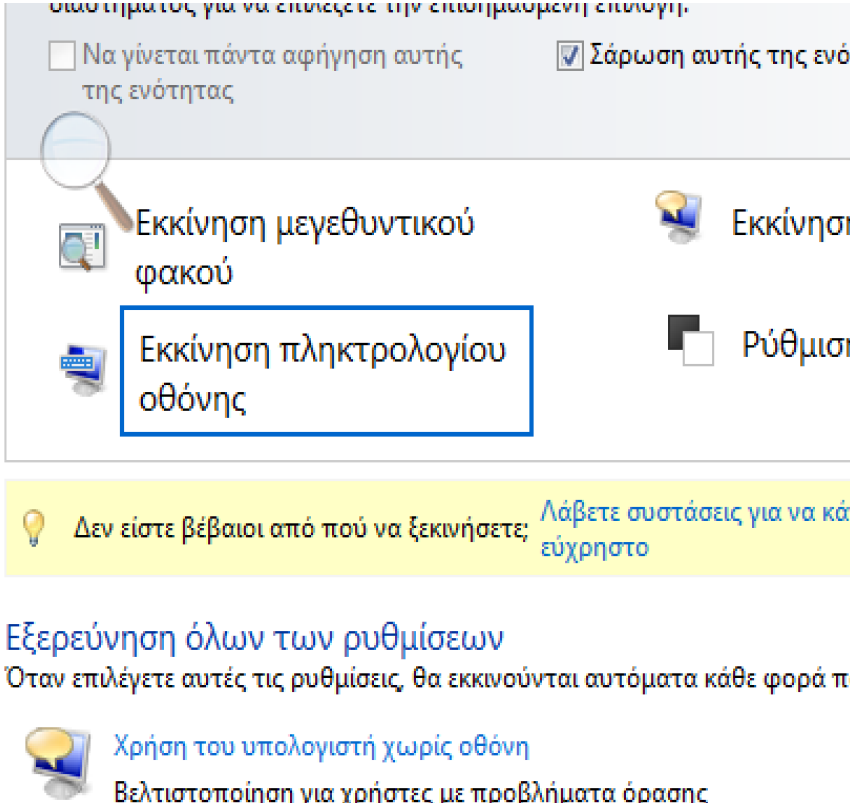
Να γίνεται πάντα αφήγηση αυτής της ενότητας
Σάρωση αυτής της ενό
Εκκίνηση μεγεθυντικού φακού
Εκκίνησι
Εκκίνηση πληκτρολογίου οθόνης
Ρύθμισι
Δεν είστε βέβαιοι από πού να ξεκινήσετε;
Λάβετε συστάσεις για να κά
εύχρηστο
Εξερεύνηση όλων των ρυθμίσεων
Όταν επιλέγετε αυτές τις ρυθμίσεις, θα εκκινούνται αυτόματα κάθε φορά π
Χρήση του υπολογιστή χωρίς οθόνη
Βελτιστοποίηση για χρήστες με προβλήματα όρασης

Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των υπολοίπων μαθητών

- Προσπαθούν να εκτελέσουν δραστηριότητες χωρίς τη χρήση του κυρίαρχου χεριού.
- Δένουν τα δάχτυλα των χεριών τους ανά δύο ή τρία και τους ζητάμε να κουμπώσουν το μπουφάν ή να δέσουν τα κορδόνια τους.
- Φορούν ένα μεγάλο χοντρό γάντι και προσπαθούν να γράψουν (και μέσα σε γραμμές), να ζωγραφίσουν, να σχεδιάσουν με χάρακα και να χρησιμοποιήσουν αριθμομηχανή.

- Χρησιμοποιώντας νάρθηκα ή ένα μικρό κοντάρι δένουν τα χέρια τους ώστε να μείνουν μόνιμα τεντωμένα και προσπαθούν να περάσουν από την πόρτα.
- Χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο για να κάνουν μια επίσκεψη σε κατάστημα της γειτονιάς.
- Παίζουν μπάσκετ καθισμένοι σε αναπηρικό αμαξίδιο.
- Προσπαθούν να μιλήσουν έχοντας στο στόμα τους μεγάλες τσιχλόφουσκες (προσοχή, αν είναι μικρά να μην πνιγούν).

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις

- http://www.edutv.gr/index.php/eidiki-agogi/pame-mazi
  Βίντεο εκπαιδευτικής τηλεόρασης: «Πάμε μαζί…» - κινητική αναπηρία

- http://www.prosvasimo. gr/
  Σχεδιασμός και ανάπτυξη προσβάσιμου εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές με αναπηρίες

- http://digitalschool.minedu.gov.gr/
  Ψηφιακό Σχολείο. Στα ψηφιακά μαθήματα βρίσκονται τα βιβλία των μαθητών εμπλουτισμένα με ψηφιακό περιεχόμενο

- http://earthlab.uoi.gr/
  Εργαστήριο Εφαρμογών Εικονικής Πραγματικότητας στην Εκπαίδευση

- http://access.uoa.gr/
  Μονάδα προσβασιμότητας Φοιτητών με αναπηρία

- http://access.uoa.gr/ATHENA/
  Δωρεάν λογισμικό υποστηρικτικών τεχνολογιών ΑμεΑ

- http://speech.di.uoa.gr
  Εργαστήριο φωνής και προσβασιμότητας

- http://www.e-yliko.gr/
  Σελίδα του Υπουργείου Παιδείας με εκπαιδευτικό υλικό και λογισμικά

- http://repository.edulll.gr/edulll/
  Αποθετήριο υλικού (ψηφιακή βιβλιοθήκη) από επιμορφωτικά προγράμματα

- http://www.moec.gov.cy/eidiki_ekpaidefsi/index.html
  Σελίδα για την Ειδική Εκπαίδευση από το Υπουργείο Παιδείας Κύπρου

- http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?lang=el
  Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

- http://www.e-epimorfosi.ac.cy/index.php?cat=167&a=1&main_cat=54
  ΤΠΕ - Υλικό από Π.Ι. Κύπρου

- http://phet.colorado.edu/el/
  Προσομοιώσεις

- http://tuxpaint.org/
  Δωρεάν πρόγραμμα ζωγραφικής

- http://tux4kids.alioth.debian.org/tuxmath/
  Πρόγραμμα μαθηματικών

- http ://bomomo. com/
  Ζωγραφίζω

Βιβλιογραφία για αξιοποίηση

- Βάσιος, Σ., Στεργιούλης, Ι. & Σαρρής, Δ., (2006). Η ένταξη των παιδιών με κινητικές αναπηρίες στη σχολική διαδικασία. Ανάκτηση (10/5/2016) από: http://users.sch.gr/stefanski/amea/vasios-stergioulis-saris.pdf

- Δαδαμόγια Θ. (2009). Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην εκπαίδευση και ένταξη των παιδιών με Κινητικές Αναπηρίες στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Ανάκτηση (10/5/2016) από: http://www.specialeducation.gr/frontend/article.php?aid=225&cid=68

- ΕΚΠΑ ΤΕΦΑΑ «Προώθηση προγραμμάτων φυσικής δραστηριότητας σε ειδικά σχολεία με στόχο την κοινωνική ένταξη μαθητών με κινητικές – πολλαπλές αναπηρίες» Επιστημονική Επιμέλεια, Καθηγήτρια: Δήμητρα Κουτσούκη. Ανάκτηση (10/5/2016) από: http://repository.edulll.gr/edulll/bitstream/10795/796/2/796.pdf

- ΕΠΕΑΚ (2004) Πρόσβαση – Ας κάνουμε την πρώτη κίνηση! Η Υποστηρικτική Τεχνολογία στην Εκπαίδευση των Ατόμων με Σοβαρά Κινητικά Προβλήματα ΕΚΠΑ. Ανάκτηση (10/5/2016) από: http://www.e-yliko.gr/amea/prakseis_epeaek/Exidikeysi.pdf

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Lifelong Learning (Grundtvig Multilateral Project). Ανάπτυξη υποστηρικτικών πακέτων για γονείς και δασκάλους παιδιών με εγκεφαλική παράλυση (ηλικίας 03-18) Ανάκτηση (10/5/2016) από: http://www.cp-pack.eu/

- Π.Ι.(2004) Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για τις Κινητικές Αναπηρίες όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης. Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για παιδιά με κινητικές αναπηρίες. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανάκτηση (10/5/2016) από: http://repository.edulll.gr/edulll/bitstream/10795/988/3/988.pdf

- Πέτρου, Α. & Δημητρακοπούλου, Α. (2005), Αξιοποίηση των εργαλείων επικοινωνίας από τα παιδιά με σωματικές αναπηρίες. Ανάκτηση (10/5/2016) από: www.etpe.gr/custom/pdf/etpe924.pdf

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Σας ευχαριστώ

Γιάννης Μπουσδούνης
Δ/ντής 2ου Ειδικού Δημοτικού Σχολείου ΕΛΕΠΑΠ
Αθήνα